

Setkání (a subjekt) / Postmoderna a sofistika

Karel Novotný v rámci rekonstrukce resp. interpretace staré Heideggerovy přednášky z r. 1924 říká: „máme-li se s ním [s časem] vůbec setkat, pak se musíme nejspíše obrátit k sobě samým. Všechny časomíry si tvoří člověk sám.“ (Reflexe č. 14, 1995, 2 – 14.) Na tom si můžeme dobře ukázat vadu tzv. postmoderního myšlení (ovšem stejně bychom si mohli vybrat četné jiné formulace, jimiž se to dnes v nepřehledném „filosofické“ literatuře jen hemží, takže náš výběr je zcela nahodilý). Především musíme poukázat na vysloveně triviální moment citované části první věty: neříká se tu nic jiného, než to, že máme-li se s něčím setkat, je nezbytné, abychom my byli u toho. To ovšem vůbec neznamená, že jsme to my, kdo svým setkáváním, tj. svou aktivitou, svým výkonem celek onoho setkání nejen umožňujeme (neboť pak lze obrátit pozornost také jinam, k něčemu jinému, co ono setkání spoluumožňuje), ale dokonce jednostranně zakládáme. Z toho by totiž vyplývalo, že to, s čím (eventuelně s kým) se setkáváme, je výtvorem, produktem naší aktivity, výkonu tohoto setkání. Triviální důraz na to, že u *našeho* setkání s čímkoli a s kýmkoli u toho musíme být, a že u toho musíme být aktivně, se nesmí stát odrazovým můstkem pro jakékoli zpochybnění nebo třeba jen relativizování neméně základního (a bohužel pro subjektivisty a relativisty atd. mnohem méně samozřejmého a tedy vůbec ne triviálního) důrazu na to, že předpokladem a podmínkou setkání je nutně také to, s čím se náš výkon setkání skutečně (= skutkem) setkává a co tedy nelze odvodit ani převést na naši aktivitu a náš výkon. A protože principiálně (tj. původně) o tom, s čím se (poprvé) máme setkat a fakticky setkáváme, nic nevíme, jediným zdrojem našeho vědění (vůbec povědomí) o tomto „jiném“ je zkušenost našeho setkání s ním. Proto se musíme vskutku především obracet k této své osobní zkušenosti (i když pro člověka – a ostatně nejen pro člověka – je charakteristické, že se napříště může ve svém okolí (prostředí, světě) orientovat nejen na základě svých osobních zkušeností, ale také na základě zkušeností jiných, které mu mohou být nějak sděleny nebo k nimž může být povzbuzen a inspirován. Náš první závěr: *naše* setkávání se vyznačuje intencionalitou, tj. je naším intencionálním výkonem, který se vždycky a z podstaty věci intencionálně vztahuje k něčemu, co není ani jeho součástí, ani jeho produktem (a co není ani jinak naším produktem).

(Písek, 020809-1.)